

ВАРНАНСКИ

КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Присвѣтното Икономическо Дружество Варненски Коренякъ

Брой
1 лв.Год. абонаментъ 25 лв.
Излиза двуседмичноРедакция и администрация въ клуба
— Варна, 6-й Септемврий № 29.Обявления се приематъ
по споразумениеБрой
1 лв.

Една обективна преценка.

Заслужава да се подчертае обективната преценка, която г. Кметът на гр. Варна на прави въ своето изложение при откриване заседанията на съвета относно дейността на бившият управници на града. Благоустройството на единъ градъ въ широкъ смисъл на думата, не е една отделна откъслечна дейност на единъ само управникъ, а резултатъ на съвкупната дейност на много управници, които сж работили съ желание да се доведе нѣщо за благо на града. Нашиятъ градъ е билъ щастливъ, че още въ първите дни следъ освобождението, а и после въ продължение на дълги години, е ималъ подготвени, предприемчиви, предвидливи и работливи управници, които сж чертали политиката, която трѣбва да се следва съ огледъ издигането му въ всѣко отношение. Много отъ реализираният днесъ мѣропрития иматъ началото си въ далечно то минало, други сж продължение на започнатитъ и въобщо все, що се прави за Варна, е резултатъ на дълго обмисляни планове, които, спо-

редъ средствата или условията, се изпълняватъ по-рано или по-късно, но все сж биле предметъ на дълго и сериозно обмисляне. Тая истина никой, който познава миналото, не бива да отрече, и ние съ задоволство констатираме, че първиятъ днесъ гражданинъ въ Варна отъ високото мѣсто, което заема, изхождайки отъ тия мисли, отдаде заслужената почитъ и признателност и на бившиятъ управници на града, за които много умѣстно забележи, че сж работили съ усърдие за благо на Варна. Нека тия думи на нашия Кметъ се запомнятъ и отъ тѣхъ да си взематъ поука мнозина, които безъ да познаватъ миналото, си позволяватъ да отричатъ дейността на лица, които сж работили съ постоянство и упоритостъ и честностъ за издигане на нашия градъ! Нека не се забравя миналото, което може да служи за поука на мнозина! Поистина нека не повтаряме, а на добро то да подражаваме и да се стремимъ за създаване повече блага за Варна.

Хр. Миски

П. Черкавски.

Боятъ при Варна и отстъпването на руситъ презъ Дунава.

На 29 октомврий 1773 г. войскитъ на Генералъ Унгерн пристигнали подъ Варна и на другия денъ атакували крепостта, която била заобиколена съ висока каменна стена, съ кули и дълбокъ ровъ. Предъ рова били построени много отдѣлни окопи. Варненскиятъ гарнизонъ билъ подкрепенъ още и отъ войскитъ на турската флотилия, която стояла въ пристанището, подъ командата на Везира Келеджи Османъ Паша; тъй щото, за да можели да иматъ успѣхъ действията на Генералъ Унгерн, той е трѣбвало да има много по-силенъ отрядъ отъ този, който е ималъ на разположение. Като се надѣвалъ на храбростта на своитъ войници, той се решилъ да атакува крепостта. На 30 октомврий, сутринта, войскитъ били раздѣлени на три колони, отъ които най-големата въ центъра командувалъ самъ Унгерн, лѣвата — Генералъ Райзеръ, дѣсната — Принцъ Бербургски, а конницата на фланговетъ — Генералъ Сорба. Като доближили на 1,000 крачки до крепостта, Генералъ Унгерн отворилъ канонадата, която не причинила никаква вреда на неприятеля, и малко полза ималъ отъ нея за успѣха на своитъ действия. На войскитъ било заповѣдано да нападнатъ, но, като дошли до рова,

неможели да се спуснатъ въ него, по нѣмане стѣлба, за което били принудени да останатъ нѣколко часа на най-близкото разстояние отъ неприятеля и подъ смъртоносния му огънь.

Генералъ Унгерн, като се убедилъ самъ въ невъзможното да продължава борбата противъ неприятелската крепостъ, за която борба той не се билъ приготвилъ предварително, далъ заповѣдъ на войскитъ си да отстъпятъ. Една трета отъ отряда му станала жертва на това необмислено покушение, но при всѣко това рускитъ войници пакъ могли да проникнатъ въ самия градъ, въ християнския кварталъ, отдето били прогонени обратно отъ турцитъ, като оставили четири отъ своитъ орджия въ ржцетъ на последнитъ, и отстъпили подъ защитата на батареята, която турцитъ наричали *Войводова табия*. После тази несполука, Генералъ Унгерн, безъ да иска да знае за участието на Княза Долгоруковъ и за неговия отрядъ, който се намиралъ предъ главнитъ турски сили подъ Шуменъ, повелъ своитъ войски по брѣга на Черно море презъ Балчикъ, Каварна, Манкалия и миналъ Дунава въ Измаилъ.

Отъ раздѣлата си съ Генералъ Унгерн, Князь Долгоруковъ не прибързалъ да отиде въ Шуменъ, а останалъ нѣколко време въ Добричъ, като изпратилъ своитъ авангарди да разчистватъ пътъ за отря-

да му. Руската конница срещнала въ Козлуджа единъ неприятелски отрядъ, но го разбила и обърнала въ бѣгъ. Върховниятъ везиръ Мухсинъ-заде, който до тогава не се псбтвалъ отъ лагера си въ Шуменъ, твърде се уплашилъ отъ известието за приближаването на руситъ къмъ тоя градъ и, като не знаелъ силитъ имъ, той събралъ всененъ съветъ, въ който било решено да ги дочака въ укрепления си лагеръ при Шуменъ. Въ тоя съветъ реизъ-ефенди Абдуррезакъ, комисаря при несполучливитъ преговори, поискалъ да му дадатъ войски да отиде срещу руситъ, които той вѣрвалъ, че ще може да прогони и затласка къмъ Дунава. Абдуррезакъ трѣгналъ отъ Шуменъ съ Васифъ Ефенди и Пловдивския Мюфтия Налухъ Ефенди за Козлуджа, което село било завзето отъ руския авангардъ; той събралъ войскитъ си отъ разбититъ корпуси при Кайнарджа и Черна-вода, завзелъ позиции при Нови-пазаръ и изпратилъ силна партия къмъ Козлуджа, която атакувала рускитъ предни страни и ги принудила да отстъпятъ. Полковникъ Розенъ, който командувалъ руския авангардъ, бѣлъ да разузнае за силитъ на неприятеля, набързо отстъпилъ въ Добричъ и съобщилъ на Князь Долгоруковъ, че самъ Везирътъ идѣлъ срещу му съ всичката си армия. Кн. Долгоруковъ, който преди това билъ известенъ за несполуката на Генералъ Унгерн подъ Варна, побоялъ се да не би да го нападнатъ съ голѣми сили, затова и се решилъ, отъ своя страна, да отстъпи презъ Черна-вода на Хърсово, отдето миналъ обратно Дунава на 8 ноемврий.

Докато ставали тѣзи действия, Генералъ Хлѣбовъ пъкъ, отъ своя страна, миналъ Дунава на 30 октомврий въ Гурабанъ (Баля боазъ) и се държалъ тамъ до 18 ноемврий. Генералъ Потемкинъ построилъ една батарея противъ Силистра и бомбардиралъ града отъ 27 октомврий до преминаването на Генералъ Хлѣбова обратно презъ Дунава на лѣвия брѣгъ.

Графъ Салтиковъ миналъ Дунава при с. Мартинъ подъ Русе, на 3 ноемврий; разбилъ намиращия се тамъ на лагеръ единъ малкъ турски отрядъ и го принудилъ да отстъпи къмъ Русе; после, като се престорилъ, че ще удари на Русе, за да го обсади, изпратилъ единъ малкъ въ с. Червена вода на Разградския пътъ. Като билъ известенъ русенския Сераскеръ, Гаази Хасанъ Паша за това, изпратилъ единъ отрядъ отъ 3,000 души, който атакувалъ руситъ на 10 и 11 ноемврий и ги прогонилъ. Въ тия сражения руситъ загубили три орджия и около 200 души пленници, между които и по-малкия братъ на Князь Репнина, който билъ раненъ. Следъ оздравѣването му той билъ изпратенъ въ Цариградъ и затворенъ въ Еди-Куле. Отстъпването на другитъ отряди изъ подъ Варна, Шуменско и Силистра принудило Графа Салтикова и той да се оттегли отъ въдъ Дунава, което е извършилъ на 23 и 24 ноемврий.

По причина на настѣпващата зи-

ма руската армия се оттеглила на зимовище въ сѣщитъ си квартири, гдето прекарали и миналата година.

Разбиването на Дашстанлъ Али Паша при Черна-вода произвело силно впечатление върху членоветъ на Цариградския диванъ; но на Султана, който страдалъ тогава отъ една тежка и опасна болка, никой не се рашавалъ да му съобщи за новото нещастие, което бѣ сполетѣло войскитъ му. Най-после Мюфтияга Мохамедъ Молла се решилъ да му съобщи. Султанътъ, който билъ станалъ много каленъ по причина на болкитъ си, разядосано извикалъ: „омръзна ми вече отъ начина, по който моитъ сераскери воюватъ; азъ самъ ще замина за Одринъ!“ Но улемитъ и министритъ не оставили да изпълни намѣрението си и следъ малко време той се поминалъ на 13 декемврий 1773 год.

Ж. Ив. Ж-въ.

За произхода на името „Славянинъ“
и на италианския градъ „Венеция“.

Голѣмъ споръ е съществувалъ относно произхода на името „Славянинъ“. Едни писатели казватъ, че коренътъ е думата „слава“, следователно славянитъ сж „славни племе“. Други писатели подѣржатъ, че името „славянинъ“ произхожда отъ думата „слово“, т. е. извлѣчение отъ употребата на народния езикъ, като противопоставка на „чуждия“. Всѣки народъ, по свое схващане, мисли, че говори на разбираемъ езикъ, а чужденцитъ сж варвари и говорятъ на незнаенъ езикъ. Това схващане намира потвърждение въ посланието на ап. Павелъ къмъ коринтянитъ (XIV, 10—11), който казва: „Има много видове гласове въ свѣта и никой отъ тѣхъ не е безъ значение. Следователно, ако не знае значението на гласа на говорителятъ, ще бѣде варваринъ, и този, който ми говори ще бѣде варваринъ за мене.“

Куртенъ, въ руски енциклопедически словарь (т. XXX, стр. 316) пише, че „думата „славянинъ“ не трѣбва да извлѣчаме нито отъ думата „слава“, нито отъ думата „слово“—одарени съ „слово“. Това название е произхождало първоначално отъ иноплеменитъ, римлянитъ и византийцитъ, които сж купували славянитъ — роби (sclavus, sclavos) отъ тевтонцитъ. Отъ тогава западнитъ славяни питаятъ неприятелни чувства къмъ тевтонцитъ, както и южнитъ славяни къмъ другитъ народи, които сж трѣгували съ роби.“

Трети изказватъ мнение, че робитъ славяни отъ Балтийски край носили сложни имена съ приавкъ къмъ думата „слава“, „слава“. Понеже това име съ предната прибавка не било приятно на ухото на римлянитъ и трудно било да се запомни, робитъ-славяни били наречени само съ думата „славъ“ за мъжки полъ и „слава“ за женски полъ.

Това общо название на западните славяни преминало към другите народи и от римляните сж заимствували самите славяни, но поставили вмъсто „а“ гласната „о“ — „словъ“.

Между самите славяни отначало съ това име се наричали тѣзи, които сж живѣли въ непосредствено съприкосновение съ римския народъ, и другите западни народи. Понеже думите „sclavus“, „sclavos“, иматъ твърдо произношение, по всѣка вѣроятностъ, сж изхвърлили буквата „с“, и останала думата „slavus“ — по-мекко произношение.

Тѣзи сж, на кратко мнението по произхода на думата „славянинъ“.

Славяните отначало се движели вкупомъ и сж заемали едно тригълно пространство между Балтийското море и Черно море, имайки своя връхъ на Карпатите, и за основа една неопредѣлена линия, пресичайки Европейска Русия отъ северо-западъ къмъ северо-изтокъ. Това пространство е посочено въ общите черти отъ историките, като земя, населена отъ славянски племена. Притиснати отъ една страна отъ тевтонците, и отъ друга страна отъ азиатските диви племена (хуни, авари, монголци и др.), тѣ не сж могли да образуватъ свободна самостоятелна държава, но сж били принудени да се подчинятъ на съседите си, особено на хуните, които били могщи подъ водителството на Атила. Следъ смъртта на последния, славяните се почувствували свободни и почнало тѣхното движение. Славянското племе се е състояло отъ три групи: а) най-източната група били Антите, които се намирали край Черно море и между Днепъръ и Донъ; б) западната група били Венетите.

Херодотъ уприличил славяните на скитите, а тѣзи, които сж дошли въ тѣсно съприкосновение съ византийците, получили името Енеи, което римляните преобразували на „Veneti“, а тевтонците на „Wenden“ или „Vana“. Ние срещаме въ Цезаря (De Bell. gall. II, 24), че славяни се настанили по бреговете на атлантическия океанъ, които, безъ съмнение, се смѣсали съ келтите, а частъ отъ тѣзи „Veneti“ се прославили исторически, които се установили въ тригълника на северните мѣста на Адриатическото море, гдето отпосле се издигалъ красивия и славния гр. Венеция.

Населението на Венеция и околността има своя произходъ отъ славянското племе „Венети“ и името на Венеция произхожда отъ сжщото име. Даже и днесъ има улица „Riva degli Schiavoni“ (улица на славяните, Schiavo значи робъ).

Този фактъ потвърждава мнението, че думата „Славянинъ“ произхожда отъ Sclavus (робъ). Зората на Венецианската слава възхожда, като звезда, отъ тъмата на 8-й в., когато Оросо, първиятъ дождъ, се явилъ съ една могща флота въ помощъ на Равена.

Съ Венетите-славяни римляните и византийците сж дошли най-напредъ въ съприкосновение. Готският историкъ Иорнандъ, епископъ на Равена, сродникъ на историка Касиодоръ, е съкратилъ труда — De Rebus geticis, на последния и е писалъ, че по северните склонове на Карпатските планини, почвайки отъ изворите на Висла, се населили Венети.

а) Третата, южна група — славяни се спуснали на югъ презъ Карпатите, и по долината на р. Прутъ, и завзели отъ устието на Дунава цѣлото пространство на Балканския полуостровъ, между Черно море, Сръдиземно море и Адриатическо море. Въ околността на днешна Гърция има до днесъ много села, които носятъ славянски имена. Отъ това следва да се заключи, че въ гръцките жили тече славянска кръвъ — отъ кръвта на южните славяни.

Нашите прадеди сж славяни отъ южната група населени въ Мизия, Тракия, Македония и сж идването на Българите (Волгарите) тѣ сж били обединени и образували силна държава — населението въ което се претопили българите, почнало да носи името „българи“.

Отъ всичко гореизложено следва да се приеме, че произходътъ на думата „славянинъ“ е отъ Sclavus, и името „Венеция“ е отъ името на славяните Венети, и че въ житието на населението въ „Bella Venetia“ и въ околността тече славянска кръвъ.

Най-после безразлично е, дали думата „славянинъ“ произхожда отъ думата „Sclavus“, или слово, защото имаме днесъ славяни, които се наричатъ „Словенци“, но едно нѣщо не трѣбва да се забравя, че Славянството представлява отъ себе си една велика сила. Ще дойде време, когато ще настѣпи разбирателство между славяните, като не се подаватъ на странични, външни козни, и ще се сблъснатъ думите на поета Шапалери: „l'avenir est aux Slaves“ (бъдещето е на славяните).

Считаме за целесъобразно да приведемъ мнението на единъ английски историкъ Лятамъ, въ съчинението му „Man and his migration“ (Човѣкъ и неговото преселение), който въ гл. V пише: много се е говорило за бъдещия изгледъ на славянското племе. Убеждението

Илия М. Добревъ — Варна.

Малката черква „Св. Богородица“.

Когато единъ общественъ обектъ отъ духовно или физическо естество блести съ своята приветливостъ, не се обръща внимание на неговите размѣри. Св. Богородица бѣше една отъ най-скромните и занемарени черквици въ Варна, създадени презъ мрака на вѣковете, свидетели на трагизма въ култа на православното християнство. Макаръ миниатюрна, сравнително, безъ никакви строителни измѣнения, тя днесъ е станала приказна въ украсата си, както вътрешно, тъй и външно отъ 1 — 2 години насамъ, а най-вече презъ пролѣтта.

Идете да я видите, граждани!

Ще се възхитите. Ще почувствувате висше естетично удоволствие и духовна наслада. Декорации съ вкусъ и симетричностъ, образцовъ редъ и чистота сж постигнати напълно всрѣдъ най-занемарената частъ на града. Единъ китенъ оазисъ, едно пленително светилище релефно изпъкна всрѣдъ пустошъ и мъртвило. Излъчва се чаръ и омая отъ храмчето. Прелестъ гали очите; сладостенъ избликъ отъ топълъ полихъ съгрѣва гърдите още при пръвъ погледъ. Дворната настилка, кипарисите и цвѣтните декоративни храсти придаватъ на този свещенъ олтаръ на Св. Дева Мария великолепието и феерия, макаръ още всичко да не е завършено. Скоро и фонтани ще заклокочатъ. Богомолците ще се наслаждаватъ и отъ пролѣтната усмивка на две цвѣтни градинки, непосредствено до храма, сжщо и отъ шепота на прѣсните хладни води, които ще бликатъ въ шикозните мраморни фонтани. Разбира се, отъ всичко това най-много ще могатъ да се наслаждаватъ ония, за които хубавото е необходимо.

Ето какво може да се постигне отъ единъ човѣкъ съ смѣлъ замахъ, съ висша култура, вродено естетично чувство и смисленъ, енергиченъ починъ, когато въ гърдите на единъ естетъ сѣ повече се издига пламъка на хубавото, за редъ, чистотата и красотата. За него тѣ сж необходимостъ, неотемлима органическа и духовна частъ на неговото битие.

Свещеникъ Юрданъ Светославовъ не се задоволява само съ свещено-

на нѣкои мѣродавни историци е, че славяните сж отъ най-младите народи и сж играли малка частъ отъ свѣтовната история, и че тѣ иматъ велико поприще предъ тѣхъ, по-славно отъ това на другите народи.

действуване въ храма Господенъ; той свещенодействува тъй сжщо и вънъ отъ него, около него. Наблюдава презъ цѣлъ денъ като соколъ работната ржа, ржководи лично и реди всичко съ голѣмъ вкусъ и разбиране своя начертанъ подъ чело декоративенъ планъ.

Едно древно светилище, съградено всрѣдъ сплотеното християнско сръдище на гр. Варна, крадишкомъ, повече подъ прикритието на тъмните нощи, съ смъртенъ страхъ на волевитъ набожни жители, скрито дълбоко въ земята презъ първите робски времена, днесъ благодарение жертвите, уменията и усилията на вдъхновения и всеотдаенъ духовенъ пастиръ, преданъ апостолъ Христовъ, едва ли не е най-приветливата невеста на Спасителя въ града ни.

Редъ е на общинската управа да допълни останалото: да обезпачи, да китонира и тукъ улиците, около храма и площадчето предъ него съ възможно усукване. Тѣй всичко завършено, закржлено ще сочи, какво наистина сме налучкали пжта на ползотворно и трайно творчество въ първия градъ на България.

При многото, което се твори напоследъкъ, и това ще бжде една ценна строителна придобивка.

Архитектъ Евг. Дяковичъ
ВАРНА

Презъ Карлово — за България.

Съ особенъ интересъ и душевно вънление българина приближава и навлиза въ ония мѣста, селища и градове, разположени въ подножието и прегръдките на горда Стара-планина, Родопите и Пирина, где се е тайлъ изъ планинските усой и разнасялъ дружокъ на волността къмъ свобода духътъ на българския революционеръ.

Карлово, Калюферъ, Панагюрище, Копривница — това е частъ отъ сръдцето на българския родъ, на България, което скрито тихо, но бодро е туптѣло подъ оная тежка робия и е раздвижвало топла българска кръвъ въ тѣлото на вѣковния робъ, по всички направления...

Карлово — роденъ градъ на Василь Левски...
Левски — синътъ на Карлово и на България!

Вървя изъ улица къмъ сръдцата на града. Площадъ съ паметникъ на Левски, падналиятъ Христо Ботевъ четници — Карловци и изкланитъ и избесени отъ турския ба-

Д-ръ П. Д. Скорчевъ

(9)

Общъ погледъ на турския езикъ и неговото влияние върху българския народенъ говоръ.

(арабски и османски заемки)

Привършвайки съ настоящата си статия моето изложение за турското влияние върху нашия народенъ говоръ, азъ се виждамъ принуденъ да изтъкна още веднажъ неговата всеобхватностъ и да потвърдя, че рамките на единъ вестникъ, дори тъй гостоприемненъ, какъвто се показва „В. Коренякъ“, сж далеко недостатъчни да побератъ дори и тоя материалъ, съ който азъ разполагамъ и съмъ въ състояние да дамъ, безъ особено затруднение, на моите читатели. Впрочемъ затруднението не е въ ЛИПСАТА на задолжителенъ материалъ, а въ неговото изобилие, което не може да се обхване отъ 10 — 15 броя на единъ вестникъ. Съ всѣка нова статия този езиковъ материалъ набѣбва и расте; искамъ всичко да вмѣстятъ, обаче се виждамъ въ принуденъ да правя подборъ за да отлжча по-значителното, да предамъ стегнато и сбутано онова, което обяснено по-подробно би придобило по-важния обликъ.

Особено зле се виждамъ затрудненъ сега, къмъ привършека на моята работа, понеже ми предстои да изложя едно тъй необозримо арабско и още по-изобилно османско езиково наследство, а разполагамъ съ само още единъ брой, понеже въ последния искамъ да кажа нѣколко заключителни думи по нѣкои наши езикови въпроси.

Нека се поразшета сега въ „рафтовете“, гдето е струпанъ нашиятъ арабски „миразъ“ и да отлжчимъ изъ тая „марда“ по-ценното, по-интересното.

БИ-ИЗН-ИЛЛАХЪ, т. е. „съ изинъ на Аллахъ“ започвамъ тълкуването на арабските ни заемки и, както е благочинно и редно, тъкмо съ ония благословии и пожелания, които въ нашето неведение ние и днесъ отправяме — въ изкълченъ видъ — по арабски къмъ Аллахъ на Мохамеда. Съ сжщото позоваване (съкратено: бисмилляхъ) започнахъ тази си турска работа и сега, като ми предстои да свържа двата края, ободрявамъ се пакъ съ арабското упование АЛЛАХЪ КЕРИМЪ, т. е. Богъ е великодушенъ и съ мохамеданското смирение, което давамъ тукъ за куриозъ, „ла“ хавле ве ла муавате илла билахъ иллийюл

азимъ, т. е. „освенъ у вишния Богъ, у никого нѣма сила и мощъ“.

Когато дадемъ нѣкой ИЛАДЖЪ на болно съ пожелание по-скоро да оздравѣе ние се провикваме по арабски ИШАЛЛА! — „ин-ша-аллахъ“ което значи „дано го пожелае Богъ“. А когато малкото отроче стѣпи на крачката си и направи първата стѣпка въ живота (си) седящиятъ по турски неговъ дѣдо поглажда патриархалната си брада и радостно възкличава: „МАШАЛЛА“ — „маша-лахъ“ значи „Богъ го желае“, а на турски: bravo! ВАЛЛАХИ-БИЛЛЯХИ, т. е. „За Бога, съ Бога“; „Можешъ ли убиѣ ламята? — ВАЛЛА-БИЛЛЯ убивамъ я“ отговаря келешчето. — ЕЙВАЛЛАХЪ, „евалла“, т. е. съ Бога (си остани), с'Богомъ, на турски значи още и благодаря. — ЯЛЛА-а! викаме, когато гонимъ нѣкого; „яллахъ“ значи „турскиятъ аскеръ впушайки се въ атака — вмѣсто „ура“, което споредъ унгареца Локочъ иде отъ тур. вурмакъ — удръмъ. „яллахъ“ значи „О, Боже, както и „Ярабб“ — О, Господи! (господаръ; раввинъ); „шюкуръ ярабимъ“ — благодарностъ О, Господи! — „Прави струвай ИЛЛЕМЪ“ взема богата жена — „ил-ляхъмъ“ — Богъ ми, тако ми Богъ. — Възкличилъ се

на ХИЛЛАЛА — „ил аллахъ“ т. е. на въз-Богъ. На досадни просеци ние казваме: аллахъ версинъ т. е. Богъ да даде. Ние като „какавани“ казваме дето трѣбва и не трѣбва: МАРАБА, а на арабски „мерхаба“ значи „бжди добре дошълъ“. Ур' алла(х)! „Байрамъ бумбарелъ“ казваме на турците по байряма имъ, а то е „мубарекъ“, т. е. честитъ, благословенъ.

Ние си служимъ съ нѣкои арабски порицателни думи като съ наши: МИСКИНЪ на араб. значи беденъ, мръсенъ, прокаженъ, мизеренъ; с'рав. фр. mesquin. — „Народняшко МЕКЕРЕ“, т. е. долнопробенъ слугаръ, отъ „МЕКЯРИ“ т. е. животно съ самаръ, муле което носи багажа на войската; твърде вѣроятно е думата МАГАРЕ, чийто етимол. произходъ още не е изясненъ, да произхожда отъ мекере. МАСКАРА, араб. „мас-хара“ т. е. недостоеенъ, безчестенъ, шутъ; отъ тукъ е „маска, маскарадъ“, чрезъ испански. — МЮЗЕВИРИНЪ, отъ „мюзевиръ“, т. е. доносникъ, клеветникъ; — МЕЗЕВЕРДЖИЯ т. е. угодникъ, отъ МЕЗЕ, т. е. вкусъ, аперитивъ (отъ араб. aperire — отварямъ апетитъ, аperi — а не аперитивъ!) — „КАТИЛИТЪ“ отъ котилото на еди коя партия; отъ „катилъ“ — убиецъ, а „котило“ е наша дума:

шибозукъ Карловчани презъ освободителната война. Хубави улици съ типични български къщи, между които нѣкои нови съ „модерни фасади“ водятъ по нагоричето къмъ главния градски площадъ. Виждатъ се нѣкои стари, добре построени и художествено разрешени жилищни постройки. Окоето се радва и душата се ободрява предъ творенията на ония безименни наши родни майстори — планинци. Скронни строители преди освобождението ни, тѣ сж работили съ най-обикновени материали — камъкъ, дърво, малко металъ, каквито се намирали въ близката околностъ, но съ вещина, добъръ вкусъ и въ поетична хармония съ природата на Отееството ни. Гледамъ и се увѣрявамъ, че тия наши безименни творци — строители, сж били голѣми архитекти, съ добъръ вкусъ и вродено истинско чувство на художници, за да могатъ съ малко и слаби сръдства да постигнатъ много. Ако тѣ презъ оная епоха биха разполагали съ разнообразни материали и по-голѣми парични сръдства, задоволяващи по-голѣми изисквания на стопанитѣ, биха създали и тукъ и навсѣкжде въ нашата земя величествени образцови сгради — паметници, извикващи почуда у зрителя, изпъкващи съ тѣхната самостоятелностъ въ вкусъ и чистота, въ хармония и околна природа, народенъ битъ и култура. До старата сграда — църква, като заведенъ входъ съ камбанарията, се издига кула, изградена въ по-ново време, въ нѣкакъвъ неустановенъ „ренесансъ“. Нищо общо съ архитектурата на църквата! По-нататъкъ — още една такава кула — чуждо църковато тѣло — чудовище, заблудено въ небесата, паднало и загнѣздило се, като отхранено куквиче въ гнѣздото на славеи!

Движимо се къмъ главния площадъ. Окоето дири разцѣта на хубавото Карлово, но що вижда? — Издигната насрѣдъ въ модеренъ стилъ нова сграда на Популярната Банка и хотелъ съ фасада добре изпълнена, но чужда за българското Карлово, нѣкаква австро-германска форма. Въ дѣсно — зданието на Земедѣлческата Банка въ нечистъ френски барокъ. Въ лѣво — новостроящъ се воененъ клубъ. Тукъ архитекта се е поне опиталъ до негде да предаде мѣстна форма на лицевата страна. (Ако не се взематъ мѣрки да се отчуждятъ и съборятъ, а се оставятъ въ сегашното положение или „нѣкакъ“ зароятъ съседнитѣ на военния клубъ гѣсно-лицевѣ постройки, ще се допринесе още повече за огрозяването на площада.) Срещуположно нѣ-

колко „модерни постройки“, безвкусно и безстилно разхвърлени. Точно тѣй, както напоследъкъ изобщо изъ страната ни се шири и разширява благоустрояването. . . . Безъ никакъвъ замисълъ за стилностъ, хармоничностъ, за самобитностъ въ разпостраняването. А що е станало отъ старата Карловска чаршия? Отъ нея нищо не е останало. Събаря се старото — стилното, безъ да се помисли за вземане мѣрки, поне външно, новопостроеното да напомня на българскитѣ стари чаршийски здания, което технически е възможно.

Потърсваме родната къща на безсмъртния апостолъ Левски. По трицѣтника предъ скромна къщица познаваме я. Ликътъ на Левски въ формата на бѣлградски легионеръ. Сваляме шапка и влизаме. Прегърбения пазачъ любезно ни развежда изъ помѣщенията. Запитвамъ за родната стая на Левски. Въ града има комитетъ, който е работилъ за опознаване онова, що напомня живота на апостола въ Карлово. Въ него участвуватъ и племеницитѣ на Левски — симпатичнитѣ братя юристи г. г. Чардаклиеви. Родната къща на героя е възобновена, макаръ и не цѣлостно. Отъ карловци узнаваме съ прискрѣбие, че тукъ, на това свето за насъ българитѣ мѣсто, се е извършило неотдавна едно действително тежко престѣпление. И то отъ една личностъ, притежаваща голѣма, почти неограничена въ Карлово власт. Този човекъ, въпрѣки всички молби и настоявания на комитетъ и гражданство за площада, е заповѣдалъ на подчиненитѣ си да действуватъ незабавно съ брадви, търнакопи и сѣкири, и съ „единъ замахъ“ всичко: дворни огради, входни къщи врати, стари дървета, що би напомняли на българскитѣ поколѣния за великия нашъ апостолъ Василь Левски, е било съборено и унищожено! . . . Съ слзи на очи единия племенникъ на Левски, едва въздържащъ се да нападне, е наблюдавалъ презъ съседния прозорецъ, какъ единъ беднякъ е изкрѣтвалъ дворния вратникъ, (който Левски многократно и прикрито отварялъ следенъ отъ турцитѣ) за да го задигне и употреби за гориво!

И защо това? Защото онзи господинъ властникъ намислилъ, чрезъ унищожението на ценнитѣ останки около жилището на Левски, да прави паркъ. Не стигаха ли парковетѣ въ Балкана и Карловскитѣ долини? Но за жалостъ такива рушители ги има и другаде изъ нашата страна. Тѣ биватъ учени и недоучени . . . властни. Мислиме, че е умѣстно негодуванието на мнозина срещу

този родъ престѣпления. Тази нечастна оръс надъ Карлово се отнася и тежи надъ почти всички селища и градове въ Отееството ни. Карлово е само примѣръ.

Водиме отъ тия впечатления, ние мислиме, че крайно време е вече настѣпило да се взематъ решителни мѣрки отъ общински и държавни власти, като се узакони създаването на строителни правилници и то въ най-скоро време за всѣки градъ, като особено за историческитѣ ни градове се изискатъ подходящи тѣмъ улични регулации, запазване ценни исторически постройки, строежа на зданията да бжде въ духа на народнитѣ мѣстни архитектурни форми — външно, и до колкото е възможно вътрешно при вътрешната уредба на постройкита. Да се строи въ съгласие съ околната природа и духа и бита на населението. И при най-модернитѣ съвременни изисквания относително вътрешното разпредѣление и нужди за частни и обществени държавни здания, могатъ да се дадатъ подходящи фасади въ наши форми. По този начинъ на строежъ, докле не е съвсемъ късно, ще може да се даде на нашитѣ градове и села народностенъ обликъ — приятенъ и внушителенъ. Ние ще изпъкнемъ свободно предъ очитѣ на културни посетители — чужбинецъ като по-самостителни, самобитни ценни творци. Европеецътъ не се очудва и възхищава отъ дребнавото и неумѣстно подражание на неговото. Той търси и ще оцени у насъ нашето, собственото творчество. Ние го имаме, оставено ни отъ дѣдитѣ ни. Нека го оцениме и усъвършенствуваме, а не да го затриваме! Министѣра на благоустрояването ни е техникъ съ висше образование, както и началницѣ въ архитектурното отдѣление. Умоляваме ги прискърдце да взематъ такава една грижа. Мислиме, че даже Негово Величество Царь Борисъ III, за да даде примѣръ за подражание, е предпочелъ, неговата вила въ Карловската околностъ да бжде построена въ чисти наши архитектурни форми. Но дали ще има хора съ инициатива отъ техническата наша висша властъ за такова дѣло, полезно за България, или ще си останеме съ движение по сжщото направление къмъ окончателно строително обезличаване?

Предвидено било въ Карлово отпразднуването на 18 юлий т. г. 100-годишнината отъ рождението на народния ни герой — Василь Левски. Сжщото се отлага за презъ началото на месецъ октомврий т. г. Ето подходящъ случай, чийто празненственъ денъ държавната техни-

ческа властъ би могла да донесе въ даръ на Карловската община, а съ това и къмъ Българския народъ своя идеенъ проектъ (съ известни поправки върху досегашния) по застрояването на този хубавъ Български градецъ, запазващъ останалото около жилището на Левски и майка му, като начало на едно въздигане на строителнитѣ традиции въ цѣлата ни родна земя, за вещици ни отъ нашитѣ безименни и славни майстори-строители изъ пазитѣ на Балкана, Родопи и Охрида синѣ! . . .

Статистически сведения по разпредѣление на разни фабрични заведения въ разни пунктове на България.

Г-нъ Борисъ Сакъзовъ, на когото две интересни статии върху индустрията въ Варна обнародвахме наскоро въ нашия вестникъ, е обнародвалъ въ тукашния вестникъ „Денъ“ списъкъ на разни фабрични заведения въ България. Отъ тоя списъкъ става явно, че макаръ като първи индустриални центрове започнаха да се издигатъ Габрово и Сливенъ, а следъ туй вече почватъ да възникватъ промишлени инициативи въ други градове (Шуменъ, Русе и пр.), но днесъ надъ всички тия пунктове сѣ неочаквана и сѣ неотбелязана бързина се издига като индустриаленъ пунктъ София.

Днесъ този градъ, който по-рано бѣше чисто чиновнически, е вече въ тритѣ си четвърти търговски и индустриаленъ. Г-нъ Сакъзовъ има сведения, че въ индустриалния съветъ при Министерството на промишлеността билъ сложенъ на разглеждане въпросъ за географическото разпредѣление на индустриалнитѣ предприятия въ страната, но отложенъ поради важността му за друго заседание. Индустриалния съветъ ще трѣбва да се произнесе ще трѣбва ли да се остави сѣрѣдоточването на индустриалнитѣ предприятия само въ известни пунктове безъ намѣса и предварителна насока отъ страна на ръководнитѣ фактори на промишлеността ни.

Всичко това за сега е още проектъ но ако държавата би се решила да се намѣси въ разпредѣляне на индустриални заведения, както това става и другаде, отъ това би могла да се възползува Варна и възможно е, че Варна би получила по-широко поле за своята индустриална дейностъ. За сега, споредъ изчисленията на г. Сакъзовъ ето какво е отношението между фабричнитѣ заведения въ София и Варна: София най-разнообразни фабрики 130 (въ това число 39 ме-

свърталище на котки, дето тѣ се котятъ. — КАЛПАЗАНИНЪ, значи фалшификаторъ, отъ калбъ = КАЛПАВЪ, т. е. фалшивъ (за монета); съ перс. оконч. „калб-зен“. — АХМАКЪ, джа, т. е. глупакъ-авъ, „ЕДЕБЪ“, = скромностъ, ЕДЕБСИЗЪ = безсраменъ. — ТЕРБИЕ = възпитание, дисциплина, ТЕРБЕСИЗЪ. — ТЕРТИБЪ = редъ, порядъкъ, ТЕРТИПЛИЯ, тертипсизъ.

Отъ библиейски характеръ сж думитѣ ШАЙТАНЪ (сатанъ) и ДЖЕНДЕМЪ т. е. пъкълъ; думата произхожда отъ староевн. „ге бен Хинномъ“ т. е. „Градина на сина Хинномъ“ овъ“, нахождаща се на южния склонъ на планината Сионъ, въ която градина е билъ поставенъ жертвеника на Молоха, въ който сж изгаряли въ жертва деца — за това наречена „пъкълъ“ отъ (пека); отъ „ге хинномъ“ става ст. ев. „гехеннемъ“, араб. „джехеннемъ“, тур. „джендемъ“ а гръц. „ГЕЕННА“ огнена!

АДЖЕМЪ значи чужденецъ, който не е арабинъ, персинецъ, АДЖЕМИ-Я, т. е. чуждъ на една работа, новакъ, неопитенъ. — АДЖЕБА = нима, отъ аджебъ = удивление. — АРЕТЛИКЪ, т. е. осиновено дете отъ „ахретъ“ т. е. бджиния животъ, оня свѣтъ; ахретликъ, т. е. добро

дѣло осигуряващо благо на оня свѣтъ. — МИНАРЕ, отъ МЕ, МА, МУ = мѣсто, нур, нар = свѣтлина: минаре значи свѣтильникъ, фаръ, испан. al-menara; нур ед дин = свѣтлина на вѣрата, Нури = свѣтлана: Нури Бей; КОХ-И-НУР (Kohinoor) т. е. планина на свѣтлината е името на прочутъ сѣбноносенъ инд. диамантъ (англ.); моливи „кохинуръ“. Нури-джанъ = свѣтлина на душата.

МУСАЛЛА площадъ въ Варна, т. е. мѣсто (му) за „салаватъ“, т. е. молитва на открито, молебень, особ. при погребение, когато ковчегъ се сложи на предлагаемия камененъ столъ. — МАХАЛЛА отъ МЕ и ХАЛЛ = мѣстностъ; махалсъзъ = неумѣстенъ. ДЖАМИЯ, т. е. съборъ, съборна черкова (гръц. еклесия = фр. église); т. е. съборъ, панаиръ: Е. ДЖУМАЯ; въ ДЖУМА-ПАНАИРЪ има два пжти думата „съборъ“ (гръц. панагири); джума-гюню, т. е. день за събиране въ джамията, пѣтъкъ; джум-хур, т. е. сбирщина, народъ, джум-хур-иетъ = република, народовластие. — МАКСУДЪ значи желанъ, целъ, намѣрение (отъ тукъ и собств. име Максуд-ага!).

ТЪЛЪСЪМЪ т. е. караконджо отъ осм. коркундж, т. е. плашило, отъ тѣлсъмъ; отъ тукъ ТАЛИСМАНЪ („тѣлсъмчетата“ по

автомобилитѣ). Сеферъ, т. е. пжтъ, СЕФЕР-ТАЗЛАРЖ, т. е. приборъ отъ заскобени сждини сложени една върху друга за носене на гозба при пжтуване: „Биръ, ики, ючъ сеферъ“ е дословно преведено въ 1, 2, 3 „пжтъ“. Отъ сжщия корень е СОФРА, която означава пжтничка кожена торба съ храна, която се разстила на земята при обѣждане; МУ-САФИР, т. е. пжтникъ, странникъ, гостенинъ.

Когато нашиятъ народъ иска да се повесели, той не си служи съ български изрази (пиръ, угощение); а си „гуляе“ (руски) по арабски, той отива на СЕФАЛЪКЪ (сефа, т. е. наслада, удоволствие) на Карантината, гдето безпощадно омѣрсява тоя тѣй омаенъ „ферахлъкъ“ (открита природа, перс.); тамъ си прави ТЕФЕРИЧЪ (теферюджъ = излетъ, пикникъ); зиме ние се канимъ на ДАВЕТЪ (даветъ = покана), правимъ си съ свои „ахабаби“ (приятели) МУХАББЕТЪ (приятел. беседа), а въ тържествени случаи си освѣтяваме съ по-голѣми ламби стаитѣ и си правимъ (зия = свѣтлина, сияние) ЗИЯФЕТЪ, което ще рече СВѢТЛО угощение, банкетъ.

Ако нѣкой се сдобие по почтенъ начинъ съ нѣщо и това не ни се зловиди ние казваме: ХАЛАЛЪ (позволено, честно придобито) да

му е. А когато нѣкой хитрецъ люхне по мошенически начинъ, нѣщо казваме: ХАРАМЪ да му е — „харамъ“ значи забраненъ; свѣтъ; отъ тукъ иде ХАРЕМЪ, което значи: 1. султанъ харемъ, мѣсто забранено за другитѣ; 2. вътрешността на джамията; 3. святата област на Мека. Пакъ отъ харемъ имаме ХАРАМИ-Я т. е. който се обогатява по непозволенъ начинъ, разбойникъ. — Тия що отиватъ въ Мека правятъ „хаджджъ“, т. е. странствуване, поклонничество; ХАДЖИ значи поклонникъ; МУ-ХАДЖИР значи бѣжанецъ (съ Мохам. отъ Мека), скитникъ. — ХАЙМЕ значи шатра (отъ чадъръ), черга; хайме-несинъ = чергаръ = ХАЙМАНА. — ХАВЪ значи мѣхъ: „тоя платъ има хавъ“, ХАВ-ЛИ-Я мѣхава банска кърпа. — ХАМАМЪ значи „баня“; ХАЛВЕТЪ = уединение (халветъ сарай, т. е. усмотенъ дворецъ), хаузь = блато, резервуаръ, ХАЗНЕ; КУРНА = басейнъ, черпало; ТЕЛЛЯКЪ иде отъ „ДЕЛКЪ“ т. е. триене, масиране; делак; НАТЪРЪ значи управителъ на баняритѣ, пазачъ. НАЛЪНИ т. е. дървени бански обувки; отъ „налъ“ т. е. стѣпало, подкова: НАЛЧЕ, НАЛБЕНД, т. е. подковоковачъ; „налейнъ“ е двойств. ч. отъ „нальи“ и значи „две ходила“; ДЪОРНАЛ

ални предприятия), Варна само 15! Според мнението на автора е вече умфсна и дори наложителна една намѣса от страна на върховното ръководство за по-правилно и по-съответно насочване на промишленото развитие съобразно нуждите на отделни индустриални пунктове; налага се по-особено внимание и грижи към промишления развой на Варна и околната ѝ.

Р.

За пазенето на лозята.

Питатъ гражданитѣ: защо плащаме пждарно право, когато нѣмаме пждари? И действително, още първитѣ плодове не сж доозрѣли, злосторницитѣ ги нападатъ и унищожаватъ, зелени още. Стопанитѣ не успѣватъ да видятъ плода на труда си, понеже нѣма никой да ги пази. Тѣ сж останали на произвола и за това, изчезва желанието да се обработва земята. Варна е лозарски градъ. Той очаква отъ лозята приходъ, но тѣ (лозята) се намиратъ на произвола на крадцитѣ.

Общината, която събира пждарно право, е длъжна да пази лозята. А за да ги пази не е достатъчно да се казва, че има пждаръ, когато никой нѣма да вижда, а трѣбва да организира тая служба, особено въ курортната частъ, гдето презъ лѣтния сезонъ сноватъ разни бездѣлници по тѣхъ. Въ старо време лозята се пазеха много грижливо. Никой не смѣше да се отбива отъ опредѣления за минаване пжтъ. Окоето на пждаря виждаше всѣкъ и всичко. Тамъ гдето не се надѣваше се подаваше главата на пждарина. А сега!...

Общината, освенъ гдето трѣбва да стегне пждаритѣ, трѣбва при това да увеличи и личния имъ съставъ, поне презъ лѣтото. При това необходимо е да се поставятъ на кръстопжищата на видно мѣсто табели съ надписи, които да напомняватъ минавачитѣ, че всѣки, който не върви по опредѣления пжтъ, ще бжде глобяванъ и строго наказанъ. Сжшо, който се улови да ходи по неопредѣленитѣ за минаване синори, ще бжде наказанъ. Такива и други мѣрки трѣбва да се взематъ, за да се запазятъ лозята отъ крадци.

Има нахалници, които, не само че прескачатъ преградитѣ, но не се стесняватъ, даже, когато биватъ заварени въ момента на кражба, но дори заплашватъ всѣкого, който би имъ напомнявалъ да се отстранятъ отъ чуждо лозе.

Ние се надѣваме, че сегашниятъ

Списъкъ на членоветѣ на Д-во „Варнен. Кореняк“

(Продължение отъ брой 22).

- 100 Никола П. Димитровъ, п. кметъ
1 Николай Николиевъ общ. юристъ
2 Петъръ Стояновъ бив. кметъ
3 Димитъръ Матеевъ, пенсионеръ
4 Дим. Теневъ, електротехникъ
5 Стоянъ П. Ивановъ, студентъ
6 Димо Д. Павлевъ
7 Ив. К. Александровъ
8 Ив. П. Втичевъ
9 В. Велизаревъ
110 Антонъ Желѣзковъ
1 Ал. х. Николовъ, пенсионеръ
2 Ан. В. Мухлевъ, студентъ
3 Ар. Бъчваровъ, печатаръ
4 Бог. Ив. Василевъ, техникъ
5 Боню Ст. Бойчевъ, пенсионеръ
6 Г. Ив. Златаревъ
7 Д. Пюскилиевъ
8 Софиянъ Биевъ
9 Симеонъ Василевъ
120 Стеф. Георгиевъ
1 Дим. Павловъ
2 Дим. В. Пейчевъ
3 Ив. Д. Доковъ
4 Коста Пр. Калчевъ
5 Ат. Г. Димитровъ, дърводѣл.
6 Петко Бакърджиевъ
7 Ат. Пюскилиевъ, чиновникъ
8 Бор. Хр. Черневъ
9 Али Хасановъ
130 Боянка П. Черноморска
1 Борисъ Томовъ
2 Г. В. Поповъ
3 Г. К. Авджиевъ
4 Димитъръ Мавродиевъ
5 Димитъръ С. Маслевъ
6 Димитъръ П. Желѣзковъ
7 Захари Карамановъ
8 Ив. Хр. Фесчиевъ
9 Ив. Н. Павловъ
140 Лазаръ К. Яневъ
1 Никола Праматаровъ
2 Олга Георгиева
3 Петъръ В. Бяновъ
4 Спасъ Костовъ
5 Ради Геновъ
6 Стеф. Т. Ивановъ, свободенъ
7 Стоянъ В. Караганевъ, чинов.
8 Стефанъ Н. Костовъ
9 Артюнъ Саркисовъ, бръснарь
150 Ат. Яневъ, кръчмаръ
1 Аргиръ Славовъ, просбоиисецъ
2 Ат. Н. Димитровъ, стругаръ

Кметъ инженеръ г. Мустаковъ, постоянниятъ съставъ, както и общинскитѣ съветници, ще обрнатъ сериозно внимание на този въпросъ и ще взематъ надлежитѣ мѣрки. Нашата надежда се усилва, виждайки колко се интересуватъ нѣкои отъ новитѣ общински съветници по лозарския въпросъ, който е единъ отъ главнитѣ за паметъ на варненскитѣ лозари. Дано да бждемъ чути!

- 3 Ан. П. Велизаревъ, кръчмаръ
4 Ал. Парушевъ, бояджия
5 В. Карлусчиевъ, кафеѣ
6 В. Сл. Георгиевъ, свободенъ
7 В. П. Тодоровъ, морякъ
8 Вас. С. Радевъ, з. оф.
9 Г. Захариевъ, счетоводителъ
160 Димитъръ Ат. Дяковъ, шафйоръ
1 Драко Велизаровъ, бояджия
2 Диам. Вангеловъ, желѣзаръ
3 Димитъръ В. Черневъ, фелдш.
4 Ел. Казакова, домакиня
5 Елена Иванова
6 Кирякъ Владевъ, лозаръ
7 Л. Авджиевъ, тенекеджия
8 Л. Семерджиянъ, чемерджия
9 М. Гарибовъ, служителъ
170 Над. Хр. Бакърджиева, домак.
1 Ник. Ал. Великовъ, лѣяръ
2 Ник. Х. Тодоровъ, свободенъ
3 Стефанъ Цеконъ, работникъ
4 Ст. П. Младеновъ, търг. служ.
5 Пар. Захаревъ, чиновникъ
(Следва)

ХРОНИКА

Вчера сутринта по радиото се предаде радостната за българския народъ вестъ — раждането на Престолонаследникъ.

Присъединявайки нашата голѣма радостъ къмъ общата радостъ на народа, ние приветствуваме Н. В. ЦАРЯ и Н. В. ЦАРИЦАТА, като пожелаваме на тѣхъ и на първородния имъ синъ здраве и бодростъ за благо на цѣлокупния български народъ.

Председателътъ на Д-во „Коренякъ“, натоваренъ отъ настоятелството, при откриване заседанията на общинския съветъ, пожела на последния отъ името на д-вото благотворна и полезна дейностъ за града. Той подчерталъ, че и въ миналото безъ огледъ на политически различия, Варненци сж били еднородни, когато се касаело за прокарване на полезни за града мѣроприятия. Тѣй като дружеството работи доброволно за изпълнение общественъ дългъ за благо на Варна, председателътъ е отправилъ апелъ къмъ тия, които по законъ сж задлжени да работятъ за Варна, да работятъ усилено за издигане на града ни.

На 6. IV. т. г. председателътъ на Д-во „Коренякъ“, поднесе приветствия на празнуващитѣ наши съграждани арменци по случай 18 год. отъ създаване на арменската държава.

Увеличение на учебнитѣ такси въ Варненската Търговска гимназия. Отъ началото на 1937/38 г. се предвиждатъ само две категории такси: по голѣма 3'00 лева и по-малка 2'00 лева. Такситѣ ще се заплащатъ при записването въ началото на учебната година се внася първата половина отъ таксата, останалата частъ отъ таксата се внася най-късно до 25 януарий 1938 год. Отъ учебни такси могатъ да бждатъ освободени: 1) синове и дѣщери сираци отъ войнитѣ или деца на инвалиди съгласно нар. законъ; 2) деца на доказано крайно бедни родители, които обаче сж показали примѣрно поведение и най-малко общъ успѣхъ 4½, безъ да има слаби бележки. Ученици, които не внесатъ таксата до 25 януарий, се смѣтатъ за доброволно напустнали.

На празника „Св. Константинъ и Елена“ бѣха докарани въ пожарната команда около 50 фйтона и габриоли съ огледъ събиране такси. Неумѣстно е въ празниченъ денъ, когато може да изкаратъ тия бедняци нѣкоя пара, да имъ се отнеме тая възможностъ. Това можеше да бжде сторено на следния денъ.

Влизо до топлитѣ бани е направено едно мостче, което трѣбва да се премахне, защото грози и е свършено зле построено.

По много улици се поставятъ бордюри. Тая дейностъ на общинската управа заслужава похвала. Но нека веднага следъ поставяне на бордюритѣ на улицата да се даде приличенъ видъ — да се изравни улицата, да се преминатъ разхвърленитѣ или останали бордюри, каквито изъ града има на нѣколко мѣста.

Общинската управа нека побърза да постави еднообразенъ покривъ, макаръ и отъ брезентъ, на сергитѣ на пазарния площадъ. Това не ще коштува много, а се налага.

Печатна грѣшка. Въ брой 22 отъ 1 юний т. г., въ края на статията „За произхода на арменцитѣ и наименованието имъ“ въ стиховетѣ на арменския поетъ Цадурянъ е допусната печатна грѣшка, вмѣсто „сподѣтъ“ печатано е „свѣтътъ“. Считаме за целесъобразно да повторимъ четиристишието:

„О, нека днеска тегне сводѣтъ,
Потъналъ въ облаци и мракъ,
Догде е съ душа народѣтъ,
Ще дойде пролѣтъта му пакъ“

Печат. „Просвѣщение“ — Варна.

значи галопъ, т. е. конски бѣгъ съ четиритѣ копита едновременно въ въздуха. БУРНУЗЪ (бански), иначе „мантия отъ бѣла вълна съ гугла“ у бедунитѣ. — ХАЛАТЪ е множ. число отъ хил'а(т) т. е. почетна дреха; преминала у исп. като vestido de gala = почетна дреха, т. е. облѣкло ГАЛА; а „халатъ“ значи „канатъ“, корабно вѣже, грѣц. камилос; а „кабилос“ значи КАМИЛА, отъ старосемит. и араб. дума „ГАМАЛ“, т. е. колѣничашо животно; въ грѣцкия текстъ на евангелието стои камила (а не както би се очаквало камилос): „по-лесно е камила да мине презъ иглени уши...“; това е дословно преведенъ палестински изразъ иначе напълно непонятенъ за насъ: УШКА у палестинцитѣ се нарича низката малка вретичка, презъ която минаватъ хора, а голѣмата порта до нея е за камили. — ИМРИХОРЪ е село въ Шуменско преименувано сега глупаво въ „Д-ръ Стамболски“ (прилагателно?); това име произхожда отъ емир-аѣор, т. е. началникъ на (султанскитѣ) яѣри (перс.), титла която по значение напълно се покрива съ „хофшальмайстеръ“ или маре = конь, шал(к) = слуга.

АДМИРАЛЪ, т. е. амир ал (бахр) т. е. началникъ на морето; (зенджисъ бахр, т. е. Етиопия на морето,

въ нашнитѣ учебници стои по европейски като „Занз-и-баръ“!) — ЕМИНИИ, обувки отъ гр. Еменъ; САТИНЪ по името на прочут. копри нар. гр. въ Китай Цеу-тунгъ, араб. Зайтунъ: атлас зайтуни = зайтунски атласъ (гладкъ, блѣскъвъ). — СУЛТАНЪ = господарство, изпърво титлата на Багдад-скитѣ (Багдад = бог-дан, перс.) халифи, после на турскитѣ генерали, отъ тукъ САЛТАНАТЪ = величие, великолепиe и връхъ МУСАЛА, т. е. царственъ (а „Му-алла“ = високъ, издигнатъ). — ШУРУБЪ отъ шарб = пиене, отъ тукъ ШАРБЕТЪ и въ срѣдно лат. siropus, сиропъ. ЗАНЯТЪ отъ сина'ат = изкуство, българ. „занятие“. а не (както видѣхъ на плочата въ една гимназия) „занаятие“! — АСЛИЯ отъ асли, отъ „асл“ = корень, произходъ, начало; АСЛЖ т. е. по принципъ, истински; отъ тукъ иде усулъ (множ. ч. отъ асл) и значи: корени, принципъ, система, методъ, правило; усул-илен = УСУЛАН-ДЖИКЪ т. е. методично, у насъ = тихомълкомъ; ХАСЪЛЪ човѣкъ т. е. основенъ, методиченъ!

Въ тоя духъ бихъ желалъ да обясня многото още арабски заемки въ нашия езикъ. Обаче и безъ това много се увлѣкохъ, мѣсто не оставащо се виждамъ принуденъ само да изброя още една малка частъ

арабски думи, съ които ние ежедневно си служимъ. Такива сж: ихтибаръ, ифтира, фитъ, фитне, фитилджия (смутителъ, интригантъ), икрамъ, акранинъ, меснетъ (синекура), елбетъ, елбетте (безъ съмнение, сигурно), ама, тамамъ, хазъръ, мерамъ (намѣрение), ишахъ, еманетъ (довѣряване), имза, емлякъ, (мн. ч. отъ мюлк = имотъ), енфие (носовка) интизапъ, ибрикъ, айляти, алмазъ (отъ гр. адамас = силенъ, ненаддѣлимъ), инкяръ, бахуръ (опушенъ), безиръ (ленъ), баттал-ясвамъ, бакалъ, сокакъ, бела (беда), берекетъ, кафия (стихъ, рима) терезии, везни, теспии, джаде, джелладъ, джебъ, чифутъ (лукавъ), халъ (настояще състояние — „вай халъна“!), хаббъ (зърно), локумъ, локма (халка), хакъ (право, на „хак-ерине“), хайванъ, халва (манна; хелавет = сладкиши), хамаль (хамл = товаръ), хиле-джия, хасъ (чистъ, неподправенъ, а хазз = удоволствие), хазъръ, хаврузъ (хурузъ), хаберъ, хата-лия, хафифъ (лекъ), хардалъ, махмур-лукъ, хаир-лия, хайле, дайре (кржгъ), драгоманинъ (терджуманъ = преводачъ), давия, кадия, зевзекъ, фес-фесе (пришепване на дивола = веселе), заиде, сокакъ, зейт = дърв. масло, зейтунъ = маслина (ЗЕЙТУНЪ — БУРУНУ е маслиновъ носъ, а не

„масленъ“!), сахатъ, софа (възглавница на камилско сѣдло; канане), софъ (вълна), сакатъ, селъ (порой), селямъ (здраве), селяметъ, кенефъ (страна, сравни locus!), шюббе (сѣмн.) сабах-лавинъ, сахра (степъ), сарафъ, зараръ, заифъ, тахънъ (смлѣно), тамахкяръ (скжперникъ), фарфара (лекъ, фриволенъ; отъ тукъ фанфаронъ, дрънкало; свирачъ съ фанфара), акълъ, аба, ракия (отъ араб. аракъ = потъ, капящъ отъ аламбика), фитиль (ламба), фодулъ, кѣтълъкъ (нѣмотия), зююртъ, зулумъ (неправда), късметъ, касабъ, кусуръ, кула, хисаръ, кунаръ, кахъръ (кахър значи смазване, унищожение, кахрен = смазващъ, кахреман = унищожителъ, юнакъ; делиорм, турчинъна бивола съ: „вуахъ караманъ“) кебабъ, мухаребе (харб = война, копие), мечъ (турски: кама), мохаллеби (мох = мозъкъ отъ Аллепо = Халлеби) максусъ, мушема, мангалъ. . . . и много други.

(Следва)

Всѣки, който се интересува за Варна, трѣбва да стане абонатъ на в. „Варненски Коренякъ“.